

GGZ Congres
Antwerpen, 20 en 21 september 2022

Zijn er grenzen aan de zorg?
Een ethische visie

Axel Liégeois
KU Leuven & Broeders van Liefde
axel.liegeois@kuleuven.be
<https://theo.kuleuven.be/waarden-in-dialogoog>

Verantwoording ethische visie

Ethisch advies begeleidingscommissie ethiek GGZ Broeders van Liefde

Reflectie van 25 ervaren en deskundige zorgverleners uit GGZ

Vertrekkend vanuit zorgpraktijk

Aan de hand van ethische methodiek

In dialoog, ook met ervaringsdeskundigen en
vertegenwoordigers van patiënten en familie

Zie: [Ethiek | Broeders van Liefde](#)

Probleemstelling

Vragen

Onvoldoende kwaliteit van zorg, ondanks grote inspanningen?

Onvoldoende vertrouwens- en samenwerkingsrelatie?

Grensoverschrijdend gedrag met ernstige schade als gevolg?

Morele stress: moeten – willen – kunnen

Advies

Visie op gezamenlijke verantwoordelijkheid

Samenwerken vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid

Grenzen van de verantwoordelijkheid

Verantwoordelijkheid

Individuele verantwoordelijkheid

Met grenzen

Bekwaamheid – Bereidheid – Omstandigheden

Gezamenlijke of participatieve verantwoordelijkheid

Tussen alle betrokken partijen: cliënten, naastbetrokkenen,
zorgverleners, directies, beleidsmakers

In principe zonder grenzen

Samenwerking en solidariteit

Samenwerking

In dialoog

Cliënt, naastbetrokkenen en zorgverleners

Zoveel mogelijk eigen verantwoordelijkheid en beslissingsbekwaamheid cliënt

Van dagdagelijkse naar fundamentele zinvragen

In interdisciplinair team

Kwaliteitsvolle zorg en preventie

Kritische reflectie en moreel beraad

Zelfzorg

Buiten team

In eigen voorziening

Buiten voorziening

Signalen aan directies en beleidsmakers

Stopzetting bij grensoverschrijdend gedrag

Niet bij moeilijke zorgsituaties

Professionele verantwoordelijkheid voor kwaliteitsvolle zorg

Alternatieve mogelijkheden

Wel bij ernstig en vrijwillig grensoverschrijdend gedrag

Vooraf motiveren en communiceren grensregels

Bevorderen en ondersteunen eigen verantwoordelijkheid cliënt

Beoordelen in interdisciplinair overleg

Bijkomende voorwaarden

Noodzakelijke voorwaarden

Graad ernst van schade

Graad vrijwilligheid: beslissingsbekwaamheid of moedwilligheid

Grote zorgvuldigheid

Advies zorgverleners buiten team

Melden als 'incident'

Randvoorwaarden

In dialoog en interdisciplinair overleg: ethisch streven consensus

Juridische eindverantwoordelijkheid arts

Motiveren en documenteren

Zelfreflectie

In de regel niet definitief

Geen afkeuring van cliënt als mens

Stopzetting bij niet-geschikte zorgvorm

Zorgvorm niet meer geschikt of aanwezig

Ofwel andere zorgvorm beter passend

Ofwel einde geplande zorgvorm

In dialoog en interdisciplinair overleg

Afweging verantwoordelijkheden

Uitzonderlijk eenzijdige stopzetting

Gegronde redenen en ondersteuning

Besluit

**Mogelijkheden van gezamenlijke of
participatieve verantwoordelijkheid**

**In uitzonderlijke omstandigheden stopzetting door
grensoverschrijdend gedrag of niet-geschikte zorgvorm**

Solidariteit maatschappij